

Občanská angažovanost druhé generace Vietnamců: nová vlna spolkové činnosti?¹

Tereza FREIDINGEROVÁ, Minh Ngoc MAI

V létě roku 1956 přijeli do tehdejšího Československa první Vietnamci. Byly to děti. Sto dětí potomků rodičů, jež se zasloužili o nezávislost a sjednocení Vietnamu.² Měly se zde vzdělávat, a poté vrátit do vlasti a pomoci k rozvoji válkou zničené země. Po nich přijeli desetitisíce dalších Vietnamců, ale až do převratu v roce 1989 žádný z nich už nebyl dítě. Přicházeli pouze dospělí, z jedné rodiny vždy pouze jeden člověk, ve věku mezi 17 až maximálně 30 let, výlučně ekonomicky aktivní a na dobu předem určenou. Shora řízenou migraci socialistického období vystřídala od začátku 90. let 20. století spontánní, a co do věku, genderu, vzdělání nebo politického původu migrantů daleko rozmanitější migrace. První pionýry migranty, kteří zůstali i po ukončení smluv mezi ČSSR a VSR,³ velmi brzy následovali další příbuzní. Partneri, sourozenci, bratrance a sestřenice, a také stále častěji i jejich děti. O těchto dětech, kterým je dnes mezi 25 a 30 lety, většinou mají po studiích, jsou již na svých rodičích ekonomicky nezávislé, nebo jsou už dokonce sami rodiči, je i následující příspěvek.

V textu představujeme rozvoj „nové spolkové činnosti“ mladých Vietnamců vyrůstajících a žijících v Česku, nebo také Čechovietnamců. V uvozovkách proto, protože se nejedná o spolky v plném slova smyslu. Většina těchto aktivit jsou teprve ve svém zárodku, prozatím spíše roztržštěné a většina je realizovaná spíše na neformálním, dobrovolnickém základu. „Nové“ proto, protože většina z nich probíhá více méně nezávisle na již existujících a etablovaných spolcích, které založili ti, kteří do Česka přišli ještě před rokem 1989. Zajímá nás, nejenom jak a proč se mladí Čechovietnamci sdružují, ale pozornost věnujeme i pozadí dětství a dospívání tzv. 1,5 a druhé generace Viet-

1 Kapitola vznikla v rámci grantového projektu GAČR č. 17 – 18584 „Inovace v etnickém podnikání a rozvíjející se každodenní multikulturalismus. Vietnamská diaspora v České republice“.

2 Martínková, Š. (2006): Chrastavské děti. Klub Hanoi, <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2006071101>.

3 Československá socialistická republika (ČSSR), Vietnamská socialistická republika (VSR).

namců⁴ a vlivu těchto okolností na povahu jejich spolkové činnosti. Naším cílem není představit pouhý výčet aktivit, ale uvést čtenáře i do kontextu jejich vzniku, rozvoje a směřování. Nahlédnutí do spolkového života mladých Čechovietnamců otevírá i složení autorského týmu v tandemu sociální geografky, která se dlouhodobě zabývá studiem vietnamské diaspory v Česku, a zakládajícího člena spolku Viet Up. Text tedy vychází jak z odborné znalosti vietnamské diaspory zvenčí, tak vlastní osobní zkušenosti zevnitř.

Vietnamská diaspora – komunita – menšina

Na rozdíl od ostatních zákonem uznaných národnostních menšin je vietnamská diaspora specifická tím, že většina tuzemských Vietnamců nemá české státní občanství. Dokonce se většina z nich na území současného Česka ani nenarodila a češtinu má jako druhý jazyk, pokud jej vůbec ovládá. Oficiálně dle údajů Českého statistického úřadu žilo k roku 2016 v Česku 58 025 cizinců vietnamské státní příslušnosti. Těch, kteří získali české státní občanství během života, bylo mezi lety 1993 a 2015 pouhých 1 794.⁵ Ti, kteří se narodili již jako Češi, statistiky zachytit neumí. Jak početná vietnamská diaspora v Česku vlastně je, můžeme tedy jen odhadovat. S největší pravděpodobností můžeme uvažovat o počtu mezi 60 000 až 80 000.

Většina Vietnamců žijících v Česku tedy kvůli absenci českého občanství nespadá pod definici národnostní menšiny. Nicméně tato skutečnost není ve vlastní diaspoře pro spolkovou činnost nikterak podstatná. Oficiální sdružení či neformální uskupení sdružují české občany i neobčany vietnamského původu, a někdy i další, zejména etnické Čechy. Na druhou stranu díky tomu, že většina Vietnamců nejsou čeští státní příslušníci, můžeme sledovat různorodé socio-ekonomicko-demografické údaje, které bychom nebyli schopni u pouze etnicky vymezené skupiny českých občanů získat.

Druhou otázkou je, kolik z nich jsou děti nebo dospělí, kteří v Česku vyrostli, chodili do školy a češtinu mají jako mateřský jazyk. Mezi lety 1995 až 2015 se v Česku celkem narodilo 13 027 dětí občanů VSR.⁶ Ne každé toto dítě musí v Česku zůstat, ale většina z nich zde opravdu vyrůstá. Nicméně v případě druhé generace stále platí, že většina se v Česku nenarodila, ale

4 Pro přehlednost textu je k oběma skupinám v této kapitole odkazováno jako ke „druho-generačním Vietnamcům“, resp. Čechovietnamcům. Nicméně za 1,5 generaci jsou obecně považováni ti, kteří se narodili ve Vietnamu a do Česka přišli ještě během prvního stupně základní školy (ve věku 6 až 12 let); druhá generace jsou pak ti, kteří se v Česku již narodili, nebo přišli jako malí do šesti let věku (Freidingerová, Tereza (2014): Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence. Praha, Slon, s.28–29.).

5 Český statistický úřad a oddělení státního občanství a matrik Ministerstva vnitra České republiky.

6 Český statistický úřad, <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>

přišla v různém věku. S ohledem na dostupné údaje tedy můžeme odhadovat, že až 40 % vietnamské diaspory jsou mladší 24 let. Růst podílu dětí a mládeže od přelomu tisíciletí naznačují i údaje o poměru ekonomicky aktivních a neaktivních Vietnamců. Zatímco v roce 2001 bylo 82,5 % všech cizinců Vietnamců žijících v Česku nějakým způsobem výdělečně činných (zaměstnanci, OSVČ), v roce 2015 už byla celá polovina diaspory ekonomicky neaktivní. Samozřejmě mnoho z těch, kteří nevydělávají, jsou rodiče pečující o děti, ženy v domácnosti, handicapovaní nebo stále častěji i senioři, ale většina z nich jsou právě děti a studující mládež.

Mladí Čechovietnamci – dětství a dospívání

Když hovoříme o nových spolkových aktivitách mladých Čechovietnamců, zpravidla 1,5 nebo druhé migrační generace, máme na mysli sdružení a činnosti založené těmi, kteří se narodili mezi lety 1980 až 1995, někdy také obecně označovanými jako generace Y. Co mají společného, jsou zejména okolnosti jejich dětství a dospívání. Většina se v Česku nenarodila, ale následovala rodiče v batolecím nebo předškolním věku. Zároveň však prožila do značné míry spíše „české“ dětství. Vzhledem k tomu, že jejich rodiče byli pracovní velmi vytížení, trávili jako děti mnoho času s českými chůvami, které je seznamovaly s českým kulturním prostředím (českou kuchyní, svátky, češtinou a tuzemskými zvyklostmi mezilidské komunikace a projevování emocí, atd.). Vzájemný vztah vietnamských dětí a českých chův nejednou nabýval velmi blízké, až intimní povahy, což se promítá i do vzpomínek mladých Čechovietnamců, kteří o chůvách nezdědka hovoří jako „svých českých babičkách“.⁷

Jejich „české dětství“ bylo nezdědka rámováno zdánlivě neškodnými a nepatrnými, ale ve svém pozdějším důsledku velmi zásadními „adaptacemi“, jako bylo především neoficiální přejmenování z vietnamského na české křestní jméno. Ve většině případů dostávali česká jména od českých „babiček“ nebo učitelek na základní škole. Ze dne den se tak z Trang stala Kateřina, z Hoa Lenka nebo z Anh Anička. Někteří jméno zdědili po svém rodiči, který byl počestěn ještě před rokem 1989, když pracoval jako zaměstnanec společně s Čechoslováky. Výjimečně se rozhodli české jméno používat sami.

Významnou sdílenou zkušeností je také skutečnost, že především v době jejich dětství nebylo v Česku mnoho Vietnamců a diaspora ještě nebyla dostatečně socio-kulturně etablovaná. Rodiče své každodenní úsilí orientovali především na výdělečnou činnost. Neexistovaly žádné komunitní aktivity, kde by

7 Více např. Svobodová, Andrea (2017): Vietnam vzdálený a blízký: Potomci Vietnamců v Česku z pohledu teorie transnacionalismu. Přírodovědecká fakulta UK, disertační práce, 180 s.; Suralová, Adéla (2012): Vietnamské rodiny a jejich české chůvy: Vzájemná závislost v péči o děti. Sociální studia č. 3, s. 31–50.

se mohli mladí Čechovietnamci potkávat, sdružovat, zažít svou kulturu nebo sdílet podobnou zkušenost, jako jsou například dnes běžné společné oslavy nového lunárního roku, poloviny podzimu nebo mezinárodního a vietnamského dne žen, plesy nebo různé kurzy tance, bojového umění apod. Dnes všeobecně známé obchodní komplexy, jako je pražská Sapa či brněnské Vinamo, se začaly formovat až na přelomu tisíciletí a až do doby nedávné (Sapa se otevřela neživnostenské veřejnosti až v roce 2008) sloužily výlučně k obchodu. Dnes však plní i významnou komunitnětvornou roli (duchovní, společenskou, kulturní, symbolickou), kde se mohou vietnamští krajané všech věků potkávat.

Skutečnost, že v době jejich dětství nebylo celkově v Česku mnoho Vietnamců,⁸ natožpak dětí, a že rodiče se v první řadě snažili především vydělávat, vedl k tomu, že řada dnes již dospělých Čechovietnamců měla v dětství omezený kontakt s vietnamskou kulturou, tradicí a jazykem. Povaha kontaktů s dalšími krajany a jejich četnost byly významně ovlivněny i prostorovými strategiemi vietnamských podnikatelů (tzn. jejich rodičů) v 90. letech. Většina vietnamských obchodníků se soustředila především na německou či rakouskou klientelu při hranicích a na obchodní vazby s Polskem, odkud byla v prvopočátcích většina jejich zboží (jednalo se především o Ostravsko). Obchody ve vnitrozemí se soustředily do tržnic větších měst nebo na mobilní stánkový prodej. Proto mnoho druhogeneračních Vietnamců vyrůstalo v kontaktu s prostředím tržnic, mnohdy na periferii státu v pohraničních regionech, ale také se často stěhovalo napříč celou zemí, někdy i středoevropským regionem.

Byť pohraničí bylo zejména v 90. letech vietnamskými tržnicemi známé, hustota vietnamských obyvatel nebyla tak vysoká, aby jejich dětem umožňovala vyrůstat v intenzivnější blízkosti dalších vietnamských vrstevníků (výjimkou byla větší příhraniční města, např. Cheb nebo Chomutov). Nicméně koncentrace byla vysoká natolik, aby mohla sloužit jako významný regulační mechanismus či nástroj kontroly toho, co je přípustné dělat a co ne, ale také jako síť přenosu informací o jednotlivcích i rodinách napříč diasporou. To nezřídka vyústilo v rozpor mezi tím, co se děti naučily od českého kulturního prostředí, a tím, co po nich vyžadovaly zvyklosti chování dané vietnamskou kulturou. Vzhledem k tomu, že rodiče neměli téměř žádný volný čas a rodinná komunikace byla často omezená pouze na provozní úroveň (škola, jídlo, zdraví, atd.), dětství či dospívání v 90. letech bylo pro mnoho druhogeneračních Vietnamců ve znamení odcizení a osamocení.⁹ Ale také ve znamení ztotožňování se spíše s češtvím a vzdalování se vietnamskému původu.

8 Dle dat Českého statistického úřadu bylo v roce 1994 v Česku 9 633 občanů VSR. Do roku 1999 počet stopl na 24 824.

9 Více o dětství a hledání identity českých druhogeneračních Vietnamců viz. Svobodová, Andrea (2017): Vietnam vzdálený a blízký: Potomci Vietnamců v Česku z pohledu teorie transnacionalismu. Přírodovědecká fakulta UK, disertační práce, 180 s.

S nástupem puberty a přechodem na střední školu u většiny z nich nastal obrat, a také započala dlouhá cesta hledání sebe sama. Pokud jim to jenom trochu jejich vietnamská jména dovolovala (ne všechna jsou pro Čechy vyslovitelná), mnoho z nich se k nim „vracelo“ a česká opouštělo. Zároveň se na středních školách, které jsou situované ve větších městech, začali setkávat s více vrstevníky vietnamského původu, se kterými mohli sdílet podobnou životní zkušenost, trápení a výzvy. Osobní malé „národní obrození“ akcelerovala i znalost češtiny, díky které se stali vnímavější k všeobecnému společenskému diskurzu, který zejména s příchodem globální ekonomické krize v roce 2008 začal být velmi protivietnamský.¹⁰ V té době první z nich čekal zásadní životní krok – odchod od rodičů z periferií a malých měst do velikých, anonymních univerzitních měst na studia, kde začali spolubydlet s vrstevníky krajany.

Období nástupu na vysokou školu znamenalo rozmělnění vlivu a dohledu rodičů a komunity a zintenzivnění kontaktu s vrstevníky, kteří měli podobnou životní zkušenost mladého druhogeneračního Vietnamce v českém kulturním prostředí. Studentské spolubydlení, neformální setkávání a společné trávení volného času se vyvinulo v jakýsi inkubátor vzájemné podpory, který se v posledních dvou až třech letech přetavuje v novodobou spolkovou činnost vietnamské diaspory. Ta se obrací nejenom směrem dovnitř diaspory, ale i navenek, směrem k majoritní populaci. Většina aktivit nových spolků či skupin vychází z potřeby jakési společenské odpovědnosti vůči sobě, okolí, rodičům, komunitě i celé české společnosti. Ale také z potřeby poznat sebe sama a ujasnit si vlastní pozici v ní. Navzájem se učít, podporovat se a poznávat vietnamskou kulturu. Tomu v současnosti napomáhá i proměna nálad v české společnosti, kterou „vietnamskost“ začala doslova bavit. O čemž svědčí nejenom strmý nárůst vietnamských restaurací a bister od roku 2014, ale i zájem o prohlídky Sapy či Vinama, o kurzy vaření vietnamské kuchyně nebo o vietnamské kulturní akce. Vlna popularity zejména vietnamské kuchyně ovlivňuje i spolkovou činnost mladých Vietnamců, kterým jednak dodává pocit hrdosti na svůj původ, ale i příležitost, jak aktivity směřující k vlastnímu sebepoznání přetavit v úspěšné komerční projekty.

10 Experimentální výzkum CERGE-EI z roku 2013 ilustroval míru diskriminace lidí s vietnamským jménem na pracovním trhu a trhu s podnájemy. Zatímco dle jejich experimentu Čech musel oslovit 7,5 nabídek k zaměstnání, aby dostal pozvání k pohovoru, Vietnamec jich musel oslovit 20 (více <https://www.cerge-ei.cz/pdf/wp/Wp499.pdf>); Osobní prožívání negativního diskurzu směrem k Vietnamcům popsala ve svém výzkumu i Tereza Freidingerová (2014): Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence. Praha, Slon, 232 s.

Spolky jako nástroj hledání vlastní (nejen národnostní) identity

Spolková činnost Vietnamců v Česku má vzhledem k celkovému stáří této diaspory poměrně dlouhou tradici. Nejstarší a největší sdružení je *Svaz Vietnamců žijících v České republice*,¹¹ který byl oficiálně založen v listopadu 1999. V roce 2007 pak vznikla jeho odnož sdružující mládež *Svaz vietnamských studentů a mládeže v ČR*,¹² který každý rok pořádá fotbalový turnaj na Strahově. Jak ale popsal jeden ze zakladatelů nového spolku Viet Up, forma sdružování, jak si jí představuje Svaz vietnamských studentů, mladým Čechovietnamcům nestačí: „*Svaz jednou za rok organizuje fotbalový turnaj vietnamských studentů na Strahově. Je to populární. Jednou za rok se sejdete, zakopete si, pobavíte se, s někým se seznámíte a pak odejdete, ale nic to nezanechá. Navíc je to celé o rivalitě, jdete tam s jediným cílem – vyhrát. Chybí tam spolupráce.*“ Potřeba a touha dělat věci po svém tak, jak to vyhovuje mladé generaci, s minimálním vlivem starých struktur,¹³ byly jedním z impulzů, proč v posledních letech vzniklo mnoho nových, mimo zaběhlé spolky fungujících uskupení. Nelze však mluvit o sdruženích či spolcích v právním slova smyslu, protože většina z nich není formalizovaná,¹⁴ ale funguje pouze na dobrovolnickém základě. Co mají společného, a naopak v čem se liší od již existujících svazů, je vznik od spodu v reakci na konkrétní potřebu či poptávku, využívání sociálních sítí a moderních technologií a inkluzní přístup, kdy se jejich aktivit může zúčastnit kdokoliv bez rozdílů etnického původu.

V následující části představíme jednotlivá uskupení, která byla aktivní v době vzniku tohoto textu, včetně stručné historie, zaměření a činnosti.

Svaz vietnamských studentů a mládeže (dále jen Svaz)

Svaz oficiálně vznikl v roce 2007 a strukturu fungování převzal od *Svazu Vietnamců žijících v České republice*. Svaz sdružuje skupiny mladých lidí, kteří se formovali v městech s velkou koncentrací Vietnamců (Praha, Ostrava, Brno, Chomutov, Karlovy Vary, Tachov apod.). Tyto skupiny původně fungovaly nezávisle na sobě, s vlastním financováním i správou. Společným rysem bylo pořádání oslav vietnamských kulturních událostí na lokální úrovni, zejména

11 www.hnvn.cz

12 <https://www.facebook.com/groups/1463005467355380/>

13 Starými strukturami mladí Čechovietnamci myslí vliv „*chú*“ neboli strýčků, tedy prvogeneračních Vietnamců, kterým je dnes přes padesát let a sdružují se primárně ve Svazu Vietnamců nebo v různých spolcích sdružujících Vietnamce ze stejné provincie původu. Je tím ale také myšlen vliv vietnamské ambasády, potažmo vietnamské vlády.

14 Např. největší z nových uskupení Viet Up se stalo zapsaným spolkem až v březnu 2018.

Nového lunárního roku (Tết Nguyên Đán) a poloviny podzimu, také známého jako vietnamský den dětí (Tết Trung thu). Pražská buňka také organizovala letní tábor pro děti. Nejviditelnější událostí Svazu je každoroční fotbalový turnaj, kam se sjíždí týmy z celé republiky včetně fanoušků. Svým rozsahem má tato sportovní událost veliký společenský význam. Svaz v minulosti hrál i důležitou advokační roli. Například v roce 2010, když v MČ Praha-Libuš eskalovalo napětí mezi místními obyvateli, kterým vadila přítomnost Vietnamců a areálu Sapy, se jeho členové snažili o zlepšení sousedských vztahů akcí *Závítek pro Libuš*.¹⁵

Svaz je aktivní i na evropské úrovni. V září roku 2015 se v Berlíně uskutečnilo první evropské setkání svazů vietnamských studentů, které bylo podpořené vietnamskou vládou. Z Česka do Německa vyjelo okolo 100 lidí. Účast na setkání otevřela otázku roztržitého českého Svazu a po návratu jeho členové ve spolupráci s vietnamskou ambasadou v Česku podnikli kroky ke sjednocení jednotlivých regionálních a lokálních buněk. Ještě v prosinci roku 2015 se na Sapě uskutečnilo celostátní setkání spolků vietnamských studentů a mládeže nazvané *The Future*, kterého se účastnilo okolo 300 lidí, a byla zvolena 14 členná rada svazu. Jednotná platforma se nakonec podařila zrealizovat a v roce 2017 na již sjednocený Svaz padla organizátorská role třetího evropského setkání svazů vietnamské mládeže, které se uskutečnilo 17.–20. 8. 2017 na půdě ČZU v pražském Suchdole.¹⁶

Přestože Svaz patří k oněm „starým strukturám“, v otázce vzniku a existence nových spolků sehrál důležitou roli, protože právě díky Svazu a jeho aktivitám se mnoho mladých Čechovietnamců mohlo setkat a později založit své vlastní aktivity a spolky.

Viet Up¹⁷

Viet Up je největším sdružením nové vlny spolkové činnosti ve vietnamské diaspoře. Byl založen v roce 2016 jako neformální skupina a v březnu 2018 se stal registrovaným zapsaným spolkem. Hlavním impulzem pro založení skupiny byla snaha pružně reagovat na potřeby a výzvy celé vietnamské diaspory v Česku. V začátcích byli zakladatelé schopní efektivně oslovovat primárně své vrstevníky – druhogenerační Vietnamce. Proto se skupina rozhodla nejprve zaměřit na rozšíření své členské základny, a až skrze ni začít šířeji komunikovat i s první generací. Od svého vzniku se organizační tým spolku rozrostl ze tří na osm lidí, kterým pomáhá až 50 dobrovolníků.

Záběr činností, kterým se spolek věnuje, je velmi široký, a s každým rokem přibývají další. V zásadě se však zaměřuje na tyto čtyři oblasti:

15 Video *Závítek pro Libuš* (ČTK), 14. 5. 2010 (<https://www.youtube.com/watch?v=8dLoNnW39PY>)

16 Viet Hearth Summer Camp, <https://www.facebook.com/events/1381435715281572/>

17 <https://www.facebook.com/vietup.org/>

- (1) Vzájemná podpora mladých Čechovietnamců členů Viet Up, sdílení a budování kapacit: Na základě potřeby mladé generace řešit otázku své identity Viet Up realizuje diskusní večery na různá témata (např. stárnutí rodičů) a prázdninový kurz osobního rozvoje Letní Odyssea, kde využívá zážitkovou pedagogiku upravenou pro potřeby cílové skupiny mladých lidí ve věku 15 – 25 let. Úspěšným vzdělávacím projektem jsou také jazykové kurzy vietnamštiny pro druhou generaci, která svůj mateřský jazyk neovládá. Lektory jsou studenti vietnamistiky FF UK.
- Viet Up také navazuje celostátní spolupráci s dalšími organizacemi, které se zajímají o vietnamskou diasporu a integraci. Například v roce 2018 Viet Up ve spolupráci s Člověkem v tísní a s podporou British Council pořádal nejenom pro své členy kurz aktivního občanství. Viet Up také aktivně podporuje činnost dalších nově vznikajících iniciativ.
- (2) Vzdělávací kampaně a integrační aktivity: Viet Up se aktivně věnuje otázce integrace, kterou chápe jako oboustranný proces vzájemného poznávání se a propojování Vietnamců a Čechů. Největší akcí je festival *Banán Fest*. První ročník festivalu (2016) byl věnován mladým Vietnamcům druhé generace. Další ročníky jsou již určeny i pro širokou českou veřejnost. Členové Viet Upu se také účastní konferencí a debat (na témata integrace, soužití, xenofobie, rasismu atd.) nebo pomáhají výzkumníkům zabývajícím se vietnamskou diasporou. Viet Up se snaží i předat kus z české kultury Vietnamcům. Jednou z takových aktivit je *Mikuláš pro večerkové děti*. Myšlenkou

Mikuláš pro večerkové děti. Dvacet dobrovolníků a dobrovolnic přineslo pražským vietnamským dětem českou tradici. Autor: Viet Up, 5. 12. 2017

První ročník Banán Festu proběhl v roce 2016 Radlické sportovní klubovně, druhý se přesunul na Nákladové nádraží Žižkov. Autor: Viet Up

projektu je přinést tuto poněkud svéráznou českou tradici vietnamským dětem, které tráví čas většinou s rodinou a nemají možnost se s tímto svátkem setkat. V roce 2017 se podařilo dvacetičlennému týmu Mikulášů, čertů a andělů navštívit 150 dětí po celé Praze.

Prázdninová letní škola Letní odyssea je pětidenní kurz osobního rozvoje pro mladé Čechovietnamce, kterou Viet Up organizuje od roku 2016. Autor: Viet Up

- (3) *Širší podpora vietnamské diaspory*: V současnosti se Viet Up primárně soustřeďuje na podporu pražské komunity Vietnamců. Například pořádá *MDŽ pro večerkové ženy*, kdy skupina dobrovolníků navštěvuje ženy ve večerkách, nehtových studiích, bistroch a restauracích a obdarovává je květinami. Cílem je potěšit izolované pracující ženy, které tráví celý den na svých pracovištích a nemají možnost se socializovat.
- (4) *Volnočasové a sportovní aktivity*: Viet Up je jedna z prvních skupin v Praze, která začala organizovat sportovní a kulturní aktivity s cílem vytvořit prostor pro mladé Čechovietnamce, kde by se mohli setkávat. Kromě volejbalových a futsalových tréninků pořádá i nízkonákladové cestování po českých památkách a přírodních pokladech.

Do budoucna má Viet Up ambici rozšířit své působení z prozatím pouze pražské na celostátní úroveň a celou vietnamskou diasporu v Česku, a také zaměřit se i na advokační činnost.

Příznání Vietnamců¹⁸

Příznání Vietnamců je virtuální platforma působící na sociální síti Facebook. Byla založena 5. května 2013 se záměrem vytvořit prostor pro sdílení každodenních problémů a příběhů ze života Vietnamců žijících v Česku a v současnosti má více jak 24 000 členů. „*V podstatě jde především o „příznání“ mladých Vietnamců. Ti jednak popisují svoje lapálie ve vztahu k rodičům nebo i historiky, které naopak zažívají s Čechy. Zážitky vlastně vychází zpravidla z toho, že my, mladí Vietnamci, kteří jsme se tu narodili, jsme víc Čechy, což i určuje náš vztah k vietnamským rodičům, se kterými se zpravidla ani nedorozumíme.*“ popisuje platformu jeden z jejích zakladatelů Manh Tuan Nguyen.¹⁹

Členové této komunitní stránky jsou převážně Vietnamci (hlavně 1,5 a druhé generace), ale i Češi (většinou ti, kteří mají vietnamské přátele nebo spolužáky, nebo se o Vietnamce jednoduše zajímají). Členové posílají svá „příznání“, která administrátoři na základě svých uvážení anonymně zveřejňují. V prvních letech bylo trendem vtipnou a hravou formou poukazovat na každodenní strasti a příhody mladých Čechovietnamců. V poslední době se častěji objevují i vážnější příspěvky týkající se převážně mezigeneračních rozdílů mezi první a druhou generací.

Administrátoři Příznání Vietnamců stojí i za organizací úspěšného komerčního gastronomického festivalu *Ochutnej Vietnam*.

18 <https://www.facebook.com/PriznaniVietnamcu/>

19 „Příznání mladých Vietnamců: Nechápu své rodiče a místo školy randí s Čechy“, Aktuálně.cz, 12. 9. 2016
(<https://magazin.aktualne.cz/ochutnej-vietnam/r~14992842789b11e69966002590604f2e/>)

Medviet byl založen pod záštitou spolku Trimed při 3. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy s cílem primárně sdružovat vietnamské studenty medicíny, nicméně dnes jsou mezi jeho členy i studenti nelékařských oborů. Byl založen v roce 2013 během společné večere tehdy sedmi vietnamských studentů a studentek 3. LF UK ve vietnamské restauraci Quan Hanoi na náměstí Jiřího z Poděbrad. Ale jak popisuje okolnosti vzniku současný předseda Le Hong Thai, myšlenka na vznik nového sdružení existovala dávno předtím, jenom nebylo dostatek vietnamských studentů. „Až v roce, kdy jsem nastoupil já, se dostalo na školu 8 vietnamských prváků, takže jsme měli slušný základ.“ První předsedkyní se stala zakladatelka Pham Thu Thao, v té době studentka 4. ročníku, která měla v úmyslu se věnovat vietnamské komunitě, přiblížit jí české zdravotnictví, systémem primární péče apod. První oficiální akcí Vietmedu byl Den zdraví v Sapě, který měl velikou návštěvnost a ohlas. Jeho záměrem bylo sblížit vietnamské pacienty a budoucí české lékaře. Proto členové Medvietu do Sapy pozvali české a slovenské mediky, kteří vietnamským návštěvníkům měřili krevní tlak, zrakovou ostrost či jim nabízeli zubní, hygienické a dietní poradenství, a vietnamští medicíci pouze tlumočili. V dalším ročníku pozvali i primáře kardiologie a zaangažovali i vietnamskou televizi.

Medviet se účastní i aktivit pořádných MČ Praha-Libuš, kde se nachází multifunkční areál Sapa, jako je například pravidelná drakiáda, kde představují základy první pomoci. Kromě zdravotnické osvěty směrem do komunity se spolek zaměřuje i na prezentaci vietnamské kultury směrem k akademické obci. Organizují tradiční taneční vystoupení na reprezentačním plese fakulty nebo ochutnávky vietnamské kuchyně na děkanském dni. Medviet také rozšířil svou působnost za hranice 3. LF UK a v současnosti má více jak 50 členů ze všech tří pražských lékařských fakult a hradecké fakulty Univerzity Karlovy, ale i z nelékařských oborů, protože jak uvádí předseda Le Hong Thai „*vidíme v tom smysl a potenciál vzájemné spolupráce*“, který také dodává, že „*jak je vidno, věnujeme se oběma stranám, jak české, tak vietnamské, a stejně tak přijímáme do svých řad kohokoli, kdo projeví zájem o vietnamskou komunitu a kulturu. Nejsme uzavřenou skupinou, jak jsem už někde slyšel. Mám štěstí, že jsem obklopený nadanými a talentovanými lidmi, na které je spolehnutí a se kterými s radostí mohu strávit příjemný večer nad dobrým jídlem a kvalitním drbem.*“²¹

20 <http://trimed.lf3.cuni.cz/podspolky/medviet/>

21 Časopis studentů 3. lékařské fakulty Triedr (2017), č. 6, s. 11-12. (<http://triedr.eu/files/06.pdf>)

Viet Code²²

Na začátku roku 2017 se zrodila myšlenka přitáhnout pozornost mladých Vietnanců k informačním technologiím, naučit je základy IT a ukázat jim, že na vysoké škole mohou studovat nejenom právo nebo ekonomii, ale právě i IT. To se v souvislosti s často zmiňovanou průmyslovou revolucí 4.0 a nedostatkem IT specialistů stalo velmi perspektivním oborem. S cílem pomoci mladým Čechovietnancům se více integrovat do české společnosti v oblasti ICT, zorganizoval tým čtyř mladých lidí vietnamského původu (Dacos, Monika, Nitka a Roman) na dobrovolné bázi ve spolupráci s ČVUT první letní kurz IT, jehož druhotným cílem bylo naučit účastníky kromě IT i spolupráce: „*Na kurzu jsme měli jeden slogan, který si účastníci velmi rychle přisvojili, a to ‚giving back‘, ve smyslu dávat zpět komunitě. Kromě IT jsme se snažili děti inspirovat k tomu, aby se učily navzájem a aby se naučily dávat něco druhým. Komunitou myslíme nejenom vietnamskou komunitu, ale celou českou společnost.*“ uvedla Nitka.

Kurz se setkal s velmi pozitivní odezvou na obsah a formu výuky, se kterou se běžně studenti v českých školách nesetkávají. Proto se Viet Code rozhodl rozšířit své aktivity i na půdu českých škol a vyvinout pro ně alternativní vyučovací metody a nástroje s podporou informačních technologií. Současná debata v rámci skupiny o redefinici celého projektu je důkazem snah mladých Vietnanců o opravdu dvousměrnou integraci Čechů i Vietnanců: „*Po této nové vizi budeme muset udělat rebranding, protože stávající jméno Viet Code už nesympolizuje náš stávající cíl.*“ vysvětluje Dacos, vůdčí představitel Viet Code.

Viet Sport Club²³

Skupina vznikla spontánně v létě 2014 jako kroužek několika přátel se zájmem o badminton. V roce 2016 se díky aktivitám jiných skupin a jejich touze sportovat začaly pravidelně pořádat volejbalové tréninky. Návštěvnost sportovních aktivit bývá nejvyšší během letních prázdnin, kdy se akcí účastní až 60 lidí. Sportovní klub také pořádá třikrát do roka volejbalové turnaje, v zimě společný výjezd na hory a v létě společně sjíždění vody. Klub je pro mladé sportovce lákavý nejenom kvůli sportování, ale především díky možnosti pravidelné socializace a setkávání se s dalšími vrstevníky.

Sapa Trip²⁴

Sapa Trip se identifikuje jako sociální podnik. Na začátku roku 2016 skupina spustila informační facebookovou stránku o vietnamské kultuře a začala

22 <http://vietcode.cz/>

23 <https://www.facebook.com/groups/775660065788402/>

24 <http://www.sapatrip.cz/>

nabízet zpoplatněné komentované exkurze do vietnamského multifunkčního areálu Sapa v MČ Praha-Libuš. Idea založit Sapa Trip byla přirozeným vývojem aktivit jeho zakládajících členů, kteří dávno předtím bezplatně provázeli své přátelé a neziskové organizace po tržnici a napadlo je představit vietnamskou kulturu široké veřejnosti. Tým se brzy rozrostl o bývalé i současné studenty vietnamistiky na FF UK, kteří díky Sapa Tripu dostali možnost nabyté informace předávat dále. Většina členů Sapa Tripu je současně i členy Viet Upu a společně pořádají oslavu Nového lunárního roku pro českou veřejnost v Domě národnostních menšin v Praze.

Sapa Trip vypracoval průvodcovskou metodiku a koncept exkurze, která mimo komentované procházky zahrnuje informace o historii Vietnamu a česko-vietnamských vztahů, o současné socio-ekonomicko-geografické situaci vietnamské diaspory v Česku, o náboženství, zvycích a gastronomii. Během exkurzí je kladen důraz na interkulturní pochopení odlišné kultury.

Sapa Trip se pravidelně účastní i kulturních a gastronomických festivalů, kde nabízí informace o vietnamské kultuře i možnost ochutnat netradiční a exotické pokrmy (např. žabí stehýnka, limonády z tropického ovoce či smažený hmyz). V roce 2016 Sapa Trip organizoval ve spolupráci s neziskovou organizací Paddy z. s. kulturní festival *Slavnost pěti smyslů* na pražské Lhotce.

Zase rýže²⁵

V roce 2017 odstartovali v Brně tři vietnamští kamarádi Long, Dung a Thuy²⁶ v reakci na poptávku veřejnosti po vietnamské kuchyni a kultuře projekt Zase rýže. Do názvu Zase rýže inspirovaného replikou z filmu *Slunce, seno, ... „zase králíka, proč musíme pořád jíst králíka, už ani Pinda to nežere“* se s nadsázkou promítá propojení českého a vietnamského stereotypu, ale i vyvážení „českosti“ s „vietnamskostí“ v životě mladých druhogeneračních Vietnamců.

Jedná se o sociální podnik, který nabízí kurzy vaření a zábavné kulturní večery pro veřejnost. S rostoucí poptávkou po vietnamské gastronomii se činnost Zase rýže začala rozšiřovat na produkci gastronomických videí a po vzoru Sapa Tripu i na průvodcovství po „vietnamském Brně“, zejména obchodním centru Vinamo v Olomoucké ulici. Cílem Zase rýže je propojovat vietnamskou diasporu a českou majoritu skrze jídlo. Kromě kurzů vaření působí i na různých food festivalech a v roce 2017 Long a Thuy vydali kuchařku *Víc než jen vietnamská kuchařka*. Mimo aktivity v Brně organizují v létě i výpravy do Vietnamu pro veřejnost.

25 <http://www.zaseryze.cz/>

26 V průběhu prvního roku se tým proměnil a v současnosti se skládá ze dvou zakládajících členů Longa a Thuy a dvou nových členů Toma a Libora.

Anthill²⁷

Skupina Anthill, neboli mraveniště, vznikla částečně jako odezva dětského tábora, který se konal pod záštitou budhistické obce v Česku. Tábor vedli mladí Čechovietnamci ve spolupráci s vietnamskými mnichy a na programu byly sportovní a divadelní aktivity, výlety do přírody, denní meditace a povídání si o buddhismu a vietnamských tradicích. Tábora se během dvou uplynulých ročníků účastnily vietnamské děti a mládež z Česka i sousedního Německa.

Po skončení tábora měli někteří potřebu se dál scházet a vytvořit prostor pro setkávání mladých lidí. Za tímto účelem skupina v roce 2016 vytvořila koncept coworkingového centra pro širokou veřejnost po vzoru newyorských coworkingů. Projekt se ale v roce 2017 modifikoval a realizoval v podobě komunitní kavárny *Anthill* v Americké ulici v Praze 2. Zakládající členové (2) a členky (4) v kavárně organizují zábavné večery, hraní deskových her, tematické přednášky apod. V kavárně se realizují i různé kulturní akce iniciované dalšími mladými Čechovietnamci, kteří v kavárně našli zázemí (např. fotovýstav, koncert vietnamské disidentky Mai Khoi).

Stellarts (původně *Viet Arts*)²⁸

Lidé okolo Stellarts jsou převážně nově příchozí vietnamští studenti a pracovníci. Cílem je zapojit především ty Vietnamce, kteří nedisponují jazykovou výbavou. Zakladatelka Ha My začala organizovat zábavné večery pro nově příchozí Vietnamce, např. večery inspirované televizními talentovými show, karaoke party, vánoční oslavy nebo billiardové turnaje. Skupina má ale komplikace s rozšířením členské základny a oslovením účastníků, aby se zapojovali pravidelně. To je způsobeno motivací nově příchozích Vietnamců, kteří se snaží primárně finančně stabilizovat a najít si práci.

Sdružení Phở²⁹

Skupina vznikla v roce 2013 za účelem sdružování Čechovietnamců studujících v zahraničí. Podle Facebookové prezentace skupiny je jejím hlavním cílem „posílit mladou vietnamsko-českou diasporu tím, že využije společné know-how a zázemí“. Snaží se vytvořit platformu pro studenty a profesionály, aby se mohli střetávat a vyměňovat si zkušenosti. Působí v Praze a Londýně a do budoucna chtějí rozšířit působnost do vietnamských měst Hanoje a Saigonu.

27 <https://www.facebook.com/anthillprague/>

28 <https://www.facebook.com/StellartsCom/>

29 <https://www.facebook.com/groups/sdruzeni.pho.cz/about/>

Od roku 2016 uskutečnili několik setkání a v kavárně Anthill pořádají diskusní večery zvané Speakers corner. Svoje aktivity komunikují v anglickém jazyce.

Học tiếng Séc³⁰

Youtuberka Hai Anh roku 2015 začala pod hlavičkou *Học tiếng Séc* (volně přeloženo „učit se česky“) natáčet jazyková vzdělávací videa pro veřejnost. Její Facebooková stránka od svého založení získala 13 000 fanoušků. Stránka se zaměřuje na vzdělávání a snaží se pomoci Vietnamcům s jazykovou přípravou na zkoušky k získání trvalého pobytu nebo českého státního občanství a celkově zlepšovat jejich jazykovou vybavenost.

Sangu.eu

Bloger Tran Van Sang působí na poli finančního a právního poradenství. Od roku 2011 působil v Klubu Hanoi jako asistent a věnoval se sociální práci. V roce 2015 spustil blog a YouTube kanál, kam nahrával informační videa pomáhající Vietnamcům se lépe integrovat do české společnosti. Mimo integrační oblast vytvářel videa spojená s podnikatelskou činností v Česku jako je podání daňového přiznání či vysvětlování systému sociálního a zdravotního pojištění. V současnosti poskytuje komerční jazykové kurzy češtiny, účetní, právnické a finanční poradenství. Snaží se realizovat i cestovní pobyty a seznamovací akce pro Vietnamce.

Viet Food Friends

Blog o vietnamské gastronomii založily kamarádky Mai Huong a Thuy Duong v roce 2011. Blogerky začaly jako jedny z úplně prvních seznamovat Čechy s vietnamskou gastronomií, která byla v té době v Česku ještě v plenkách. Díky obrovskému zájmu o vietnamskou gastronomii se skupina rozšířila o třetí členku Mai Vu a v roce 2015 se dostala do populárního pořadu Show Jana Krause. V současnosti již není z důvodu rodinných záležitostí blogerek projekt aktivní.

AsiJatka.cz

Blogerka Do Thu Trang, která se prezentuje jako Češka vietnamského původu, byla jedna z mnoha čechovietnamských blogerek, které začaly jako první okolo roku 2007 psát o svém životě mezi dvěma kulturami. Za svou tvorbu získala

30 <https://www.facebook.com/hoctiengsec/>

v roce 2016 ocenění Novinářská křepelka, která jí přinesla další popularitu a účast v mnoha projektech, díky kterým se jí daří propojovat Čechy a Vietnamce. Angažovala se i v projektu Generace s názorem, v němž mladé známé osobnosti vybízí k účasti v prezidentských volbách v roce 2018.

Rice&Shine³¹

Skupinu lidí, kteří si říkají Rice&Shine, původně spojoval komerční projekt. Později se rozhodli díky svému kulturnímu backgroundu založit webový portál, na kterém se věnují druhé generaci Vietnamců v Česku. Sami o sobě říkají, že „*Rice&Shine podporuje jednotlivce a skupiny, kteří touží být sami sebou a najít odvahu překonat vietnamské stereotypy,*“ aby našli sami sebe a šli za svým snem.

Závěrem

Aktivity mladých Čechovietnamců se v posledních letech objevují doslova jako houby po dešti a velmi rychle a dynamicky se proměňují. Některé z nich stojí na ryze dobrovolnickém základě, některé se postupně profesionalizují, některé se daří přetvářet v samostatné a finančně udržitelné projekty. Co mají společného, a v čem se naopak liší od těch, které jsou v rukou Vietnamců první generace, je orientace jejich aktivit nejenom dovnitř diaspory, ale především ven k české společnosti a k propojování Čechů a Vietnamců. Dá se předpokládat, že ne všechny vydrží a budou se dále rozvíjet. Ale i kdyby některé postupně zanikly nebo se sloučily s jinými, trend posledních let jasně ukazuje na nástup zcela nové vlny spolkové činnosti Vietnamců, která je otevřená všem, kdo o ní má zájem bez ohledu na občanství, etnický původ či jazykovou výbavu.

31 <https://www.facebook.com/riceandshinepage/>

17. setkání národnostních menšin – Praha 2017

Kamenné instituce národnostních menšin a role samospráv při jejich podpoře

**Sborník příspěvků z konference konané v Praze
dne 7. prosince 2017**

MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
A DŮM NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN, O. P. S.

Praha 2018

KAMENNÉ INSTITUCE NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN A ROLE SAMOSPRÁV
PŘI JEJICH PODPOŘE

Sborník příspěvků z konference konané v Praze dne 7. prosince 2017

SESTAVILI:

Mgr. Jakub Štědroň, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Radek Novak

KLÍČOVÁ SLOVA:

Národnostní menšiny

Samospráva

Instituce

Hl. město Praha

INSTITUTIONS of NATIONAL MINORITIES and the ROLE OF MUNICIPALITIES
in THEIR SUPPORT

KEY WORDS:

National Minorities

Municipality

Institution

Capital City of Prague

Konference Kamenné instituce národnostních menšin a role samospráv při jejich podpoře se uskutečnila v rámci programu 17. setkání národnostních menšin v Praze. Vydání sborníku bylo umožněno díky finanční podpoře z grantu Celoměstské programy podpory aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy pro rok 2017.

© Dům národnostních menšin, o.p.s.

ISBN 978-80-906147-2-7

Obsah

ÚVODNÍ PŘÍSPĚVKY A PŘEDMLUVA

Úvodní příspěvek	9
<i>Lukáš Kaucký, předseda Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva hl. m. Prahy</i>	
Úvodní příspěvek	11
<i>Martin Martínek, vedoucí oddělení Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny</i>	
Úvodní příspěvek	13
<i>Jakub Štědroň, ředitel Domu národnostních menšin</i>	
Předmluva	15
<i>Jakub Štědroň, ředitel Domu národnostních menšin</i>	

HLAVNÍ PŘÍSPĚVKY

Dům národnostních menšin v Praze – impulzy k uskutečnění záměru a realizace projektu	19
<i>Andrej Sulitka (Etnologický ústav AV ČR)</i>	
Význam role DNM v činnosti ruské národnostní menšiny a jejích organizací, které navazují na úspěšné začlenění ruské předválečné demokratické emigrace do většinové společnosti. „Ruský Oxford“ a jeho odkaz do dnešních dnů.	27
<i>Alexej Kelin (člen Rady vlády pro národnostní menšiny)</i>	
Historie a současnost spolku RomPraha	41
<i>Juliana Kousalová (RomPraha)</i> <i>Ladislav Goral (RomPraha)</i>	

Vzpomínky na zrod Domu národnostních menšin	55
<i>Jaroslav Balvín (Univerzita Tomáše Bati)</i>	
Muzeum romské kultury od neziskovky ke státní instituci	65
<i>Jana Horváthová (Muzeum romské kultury)</i>	
Vliv pražského Lužického semináře na vzdělanost a národní obrození Lužických Srbů	79
<i>Petr Kaleta (Univerzita Karlova v Praze)</i>	
Muzeum moravských Chorvatů	89
<i>Lenka Kopřivová (Muzeum moravských Chorvatů)</i>	
Občanská angažovanost druhé generace Vietnamců: nová vlna spolko- vé činnosti?	93
<i>Tereza Freidingerová (Univerzita Karlova v Praze)</i> <i>Minh Ngoc Mai (Viet Up)</i>	
Sbor pro výzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi, ktorý vznikol pri Slo- vanskom ústave v Prahe	111
<i>Magdaléna Rychlíková</i> <i>Anna Zelínková (Slovanský ústav AV ČR)</i>	
Slovanský dom v Prahe ako prelom v možnostiach slovenskej menšiny v ČR	121
<i>Vladimír Skalský (Slovanský dům v Praze)</i>	
DNM – javisko a hradisko aktivít slovenského spolku Bona Fide.	125
<i>Viera Kučerová (Bona Fide)</i>	
Anotace příspěvků a životopis autorů	145
Annotations and the author's biography	151
Prezentace Podpora národnostních menšin ze strany lokál- ní a regionální veřejné správy.	157
Program konference	163
Věcný a jmenný rejstřík	167

KAMENNÉ INSTITUCE NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN A ROLE SAMOSPRÁV
PŘI JEJICH PODPOŘE

Sborník příspěvků z konference konané v Praze dne 7. prosince 2017

Sestavili: Mgr. Jakub Štědroň, Ph.D., Mgr. et Mgr. Radek Novak

Tisk: Tiskárna Powerprint

Grafické zpracování obálky a zlom sazby Jan Dvořák

Praha 2018

ISBN 978-80-906147-2-7